

APLINKOS TVARUMO PRINCIPŲ INTEGRACIJA IMITACINĖSE BENDROVĖSE: DARNAUS VYSTYMOSI TIKSLŲ TAIKYMO ANALIZĖ

Adelė Stonienė, Vida Žvinienė

Klaipėdos valstybinė kolegija

Jaunystės g. 1, Klaipėda

Anotacija

Straipsnyje analizuojama aplinkos tvarumo principų integracija į imitacines bendroves, siekiant skatinti darnaus vystymosi tikslų plėtrą. Tyrimo tikslas buvo sukurti ir empiriškai pagrįsti šių principų diegimą IB, taikant mokslinės literatūros analizę, kiekybinę apklausą bei statistinę duomenų analizę. Išvados rodo, kad IB aktyviai įgyvendina tvarumo principus, ypatingą dėmesį skiriant atsakingam vartojimui, vartotojų informavimui, tiekėjų įtraukčiai ir atliekų mažinimui. Pagrindinės kliūtys – finansinių ir žmogiškųjų išteklių trūkumas bei aiškių metodikų stoka. Tyrimo rezultatai patvirtina, kad aplinkos tvarumo principų integracija IB yra įmanoma, kai naudojamos praktinės priemonės: veiksmų planai, švietimas, efektyvi komunikacija ir bendruomenės įtraukimas.

Reikšminiai žodžiai: Darnaus vystymosi tikslai, aplinkos tvarumas, imitacinės bendrovės (toliau tekste IB), IB praktikantai, IB vadovai, socialiniai partneriai, Lietuvos imitacinių bendrovių asociacija (toliau tekste LIBA).

Įvadas

Tvarumo sąvoka pirmą kartą pavartota 1987 m. Jungtinių Tautų organizacijos ataskaitoje „Mūsų bendra ateitis“ (angl. „*Our common future*“), kurioje išskirtas tvaraus vystymosi strategijos siekis – harmonijos palaikymas tarp žmonių, gamtos bei visuomenės tarpusavio santykių. Aplinkos tvarumas suprantamas, kaip socialinės ir ekonominės raidos bei aplinkos apsaugos siekių derinimas, kad būtų užtikrinta aukšta gyvenimo kokybė dabartinėms ir ateities kartoms. Tvari visuomenės ateitis neįmanoma be kiekvieno iš mūsų indėlio. Tvarumo principai padeda užtikrinti ribotų išteklių tausoją, ekonomikos stabilumą ir socialinę gerovę. 2015 m. Jungtinių Tautų darbotvarkė iki 2030 m. apima 17 tikslų, įskaitant kovą su klimato kaita, tvarų vartojimą ir gamybą. Europos Tarybos rekomendacijose pabrėžiama švietimo svarba skatinant tvarumą, ugdant žinias ir įgūdžius, tačiau švietimo sektorius susiduria su iššūkiais, tokiais kaip patirties trūkumas ir riboti ištekliai.

Temos aktualumas: Šiandienos globalizuotame pasaulyje aplinkosaugos iššūkiai, tokie kaip klimato kaita, išteklių išeikvojimas ir biologinės įvairovės nykimas, reikalauja greitų ir veiksmingų sprendimų. Integruojant aplinkos tvarumo principus į verslo modelius, galima ne tik prisidėti prie tvartos ekonomikos kūrimo, bet ir užtikrinti ilgalaikį bendrovių konkurencingumą bei atsakingą jų veiklą. Imitacinės bendrovės, kaip mokymo ir modelių kūrimo platformos, gali tapti svarbiu įrankiu, leidžiančiu praktikoje išbandyti ir diegti šiuos principus, siekiant užtikrinti darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą.

Temos naujumas: Naujumas slypi būtent aplinkos tvarumo principų integracijoje į imitacines bendroves, kurios taikymas dar nėra plačiai tyrinėtas. Nors darnaus vystymosi tikslų integravimas į tikras bendroves yra gerai žinomas ir praktikuojamas, imitacinės bendrovės, veikiančios, kaip edukaciniai modeliai, šiuo metu dar nepakankamai įvertintos kaip priemonė tvarumo principų praktinei integracijai. Be to, šios srities tyrimai dažnai neatsižvelgia į praktinius požūrius ir problemas, su kuriomis susiduria IB

vadovai ir praktikantai, todėl šio tyrimo rezultatai galėtų prisidėti prie inovatyvių sprendimų formavimo, kurie padėtų efektyviau įgyvendinti aplinkos tvarumo principų diegimą IB.

Tyrimo problema: Aplinkos ir gamtos išteklių išsaugojimas yra viena iš pagrindinių šiuolaikinių problemų, kurios sprendimas tiesiogiai susijęs su tvarumu. Visuomenė, kuri geriau suvokia tvarumo svarbą, yra labiau linkusi priimti aplinkai draugiškus sprendimus. Tvarumo švietimas yra ilgalaikė investicija, padedanti formuoti sąmoningą ir atsakingą ateities kartą.

Imitacinės bendrovės, veikiančios švietimo institucijose, yra puiki mokymo bazė, skirta praktikantams ugdyti verslumo, vadybos ir praktinio darbo įgūdžius. Kalbant apie aplinkos tvarumą, jos gali atlikti svarbų vaidmenį ugdant jaunimą, kaip veikti tvariai ir atsakingai. Tačiau kyla klausimas, kiek šių imitacinių bendrovių praktikantai supranta aplinkos tvarumo principus ir kaip jie gali prisidėti prie jų įgyvendinimo?

Objektas – aplinkos tvarumo principų integravimas IB.

Tikslas – sukurti ir empiriškai pagrįsti aplinkos tvarumo principų integravimą į imitacines bendroves, siekiant skatinti darnaus vystymosi tikslų tvarią plėtrą.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti mokslinę literatūrą ir teisinį reglamentavimą, identifikuoti darnaus vystymosi tikslų esminius parametrus, taikytinus aplinkos tvarumo principų diegime imitacinėse bendrovėse.
2. Naudojantis sukurtu unikaliu tyrimo instrumentu, atlikti aplinkos tvarumo principų integracijos imitacinėse bendrovėse tyrimą, apimančią IB vadovų ir praktikantų požiūrį į aplinkos tvarumo svarbą bei jų požiūrį į principų diegimo integravimą.
3. Įrodyti aplinkos tvarumo principų integracijos imitacinėse bendrovėse koncepcijos įgyvendinamumą ir remiantis atliktu tyrimu, parengti praktines rekomendacijas imitacinėms bendrovėms dėl sėkmingo aplinkos tvarumo principų diegimo, siekiant užtikrinti darnaus vystymosi tikslų plėtrą.

Iširtumo laipsnis: Tyrimų sritis, susijusi su tvarumo principų integravimu į verslo procesus organizacijose, yra pakankamai plačiai analizuota, remiantis gerąja mokslinių tyrimų praktika. Pavyzdžiui, (Zhao ir kiti, 2023) tyrė kaip organizacijose siekiama aplinkosaugos inovacijų ir tvaraus vystymosi tikslų. (Doppelt, 2010) tyrimai pristato tvarumo pokyčių procesą, pateikdami teorinį pagrindą ir metodiką, kurią vadovai gali naudoti sėkmingai transformuodami savo organizacijas, kad jos priimtų tvarų vystymąsi. (Cormican ir kiti, 2021) tyrė tvarių verslo procesų integravimą. Nors aplinkos tvarumo principų diegimas realiose verslo organizacijose yra plačiai analizuojamas, dauguma šių tyrimų koncentruojasi į tvarumo taikymą tokiose srityse kaip gamyba, paslaugų sektorius ar prekyba. Tačiau tvarumo principų integravimo poveikis imitacinėms bendrovėms, veikiančioms švietimo sistemoje, iki šiol nebuvo tirtas.

Taikytini tyrimo metodai: Mokslinės literatūros analizė, dokumentų turinio analizė, kiekybinė reprezentatyvi apklausa, statistinė duomenų analizė ir interpretacija.

1. Darnaus vystymosi tikslų ir aplinkos tvarumo principų sąveikos teorinė analizė

Tvarumas svarbus dėl kelių priežasčių. Pirma, svarbu būti tvariam, kad būtų saugoma aplinka. Pasaulio ištekliai yra riboti, ir jei ir toliau juos naudosime dabartiniu tempu, ilgainiui jie baigsis. Antra, tvarumas svarbus ekonomikai. Tvarumo praktika gali padėti įmonėms sutaupyti pinigų, o tvarūs produktai ir paslaugos dažnai turi didelę paklausą. Galiausiai, tvarumas svarbus dėl socialinių priežasčių. Tvarumo praktika gali padėti pagerinti žmonių visame pasaulyje gyvenimo kokybę, ji gali padėti sukurti teisingesnį ir teisingesnį pasaulį.

Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja 2015-09-25 patvirtino Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 metų. Darnaus vystymosi tikslai (DVT) pateikiami 1 pav..

1 pav. Tvaraus vystymosi sritys pasaulinėje darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m.

Šaltinis: Prieiga per internetą: <https://ltaid.urm.lt/lietuvos-vystomasis-bendradarbiavimas/daugiasalis-bendradarbiavimas/jt-darnaus-vystymosi-darbotvarke/10>

Darbotvarkėje numatyta 17 tikslų ir 169 uždaviniai tvarumo (darnumo) srityse ir daugiau nei 200 rodiklių tikslų pasiekimui vertinti. Tikslai grindžiami trimis darnaus vystymosi aspektais (aplinkos, socialiniu ir ekonominiu), apimančiais skurdo, nelygybės, maisto saugos, sveikatos, tvaraus vartojimo ir gamybos, augimo, užimtumo, infrastruktūros, tvaraus gamtinių išteklių valdymo, kovos su klimato kaita, lyčių lygybės, taikios ir įtraukios visuomenės ir kt. sritis.

(Petkevičiūtė ir Balčiūnaitienė, 2018) teigia, kad labai svarbi yra institucinė aplinka, nes su jos instrumentais galima reguliuoti visas – ekonomines, aplinkosaugines, socialines bei kultūrines, etines – moralines ir kt. dimensijas. Todėl, remiantis šiuo požiūriu, galima teigti, kad institucinė dimensija yra viena iš lygiaverčių ir lygiai tiek pat svarbių darnaus vystymosi dimensijų, kadangi yra atsakinga vyriausybinio bei valstybinio lygmeniu spręsti strateginius klausimus bei planuoti šalies ekonominę, socialinę, švietimo ir kultūros darnų vystymąsi.

Ekonominis tvarumas – tai ekonomikos gebėjimas funkcionuoti taip, kad būtų patenkinti dabartinių ir būsimų kartų poreikiai. Tai reiškia, kad reikia užtikrinti įmonių pelningumą ir darbo vietų kūrimą, taip pat saugoti aplinką ir skatinti socialinę lygybę.

Socialinis tvarumas reiškia žmonių visuomenių gebėjimą sveikai ir teisingai funkcionuoti. Tad reikėtų užtikrinti, jog asmenys galėtų naudotis ištekliais, kurių jiems reikia geram gyvenimui, kad jie galėtų dalyvauti priimančiais sprendimus ir kad būtų išlaikoma socialinė sanglauda ir solidarumas (prieiga per internetą: < https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/sustainability_lt>).

Aplinkos tvarumas reiškia gamtinės aplinkos gebėjimą palaikyti žmogaus gyvenimą ir veiklą. Tai reiškia, kad oras, vanduo ir žemė turėtų būti švarūs ir saugūs, o ekosistemos sveikos ir klestinčios.

Iš 2015 m. rugsėjo 25 d. Niujorke (JAV) valstybių ir vyriausybių vadovai patvirtino dokumentą „Keiskime mūsų pasaulį: Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų“. Galime išskirti darnaus vystymosi tikslus orientuotus į aplinkos tvarumo gerinimą:

7 tikslas. Užtikrinti visiems galimybę naudotis prieinama, patikima, darnia ir modernia energija.

12 tikslas. Užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius.

13 tikslas. Imtis skubių kovos su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmų.

14 tikslas. Išlaikyti ir tausiai naudoti vandenynus, jūras ir jūrų išteklius darniam vystymuisi.

15 tikslas. Saugoti, atkurti ir skatinti darnų sausumos ekosistemų naudojimą, darniai valdyti miškus, kovoti su dykumėjimu, sustabdyti žemės būklės blogėjimą ir pakeisti šį procesą priešinga kryptimi bei sustabdyti biologinės įvairovės praradimą.

Klimato kaita yra viena rimčiausių problemų, su kuria susiduriama šiandieniniame pasaulyje. Kaip ir visuose kituose sektoriuose, švietimo ir mokymo sektoriuje taip pat būtina imtis veiksmų ir reaguoti į šią pasaulinio masto krizę (prieiga per internetą: <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9242-2022-INIT/lt/pdf>>).

Atsižvelgiant į Europos Tarybos rekomendacijas „Dėl mokymosi siekiant žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi“ ir „Dėl mokymosi siekiant aplinkos tvarumo“ glaudžiai siejamos su Komunikatu dėl Europos sąjungos žaliojo kurso kuriame apibrėžiama naujoji Europos augimo strategija, kurias būtina aktyviai taikyti švietimo srityje.

Europos žaliajame kurse, 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje, Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) strategijoje „Švietimas siekiant darnaus vystymosi iki 2030 m.“ ir susijusiame Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (UNECE) darbe pabrėžiamas pagrindinis mokyklų, aukštojo mokslo institucijų ir kitų švietimo ir mokymo įstaigų vaidmuo palaikant dialogą su besimokančiais, tėvais, pedagogais ir platesne bendruomene apie pokyčius, kurių reikia siekiant sėkmingos, teisingos ir įtraukios žaliosios pertvarkos, siekiant, kad iki 2050 m. Europa sėkmingai taptų neutralaus poveikio klimatui žemynu.

Europos Tarybos rekomendacijoje „Dėl mokymosi siekiant aplinkos tvarumo“ akcentuojama, kad įvairaus amžiaus besimokantieji turi gebėti įgyti žinių, įgūdžių ir formuoti reikiamą požiūrį, kad galėtų gyventi tvariau, keisti vartojimo ir gamybos įpročius, siekti sveikesnės gyvensenos ir tiek individualiai, tiek bendrai prisidėti prie mūsų visuomenės pokyčių.

Norint tai pasiekti, būtina užtikrinti, kad mokymuisi, siekiant aplinkos tvarumo, būtų taikomas mokymosi visą gyvenimą principas, remiantis praktiniais, įtraukiais ir veiksmiais grindžiamais mokymosi būdais, kuriais skatinama:

- gilinti žinias, supratimą ir mąstyti kritiškai (kognityvinis mokymasis);
- ugdyti praktinius įgūdžius (pritaikytas mokymasis);
- puoselėti empatiją, solidarumą ir rūpinimąsi gamta (socialinis ir ekonominis mokymasis).

Reikia taikyti tarpdalykiškumą, kuris padėtų besimokantiems suprasti ekonomikos, socialinės ir gamtos sistemų tarpusavio sąsajas (prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0011>>).

Darnios aplinkos ir ekologinės pusiausvyros sampratos internalizavimas žmonių širdyse gali sumažinti būsimų problemų atsiradimą (Liu ir kiti, 2020). Švietimas aplinkosaugos srityje suteikia žmogui žinių apie aplinką, įgūdžių ir gebėjimų dirbti gamtoje, o taip pat padeda žmonėms pažadinti moralinius ir estetinius jausmus, moralines asmenines savybes ir tvirtą valią įgyvendinant aplinkosauginį darbą (Shutaleva ir kiti, 2020). Pasak (Jančiaus ir Gavenausko, 2021) švietimas yra svarbiausia priemonė ugdant pasaulėžiūrą bei vertybes ir turi didžiulį potencialą spręsti tvarumo problemas, su kuriomis susiduria žmonija, tai gali padėti besimokantiems tvarumą pasirinkti kaip gyvenimo būdą (Kioupi ir kiti, 2019). Šiandien matome gilią aksiologinę krizę, todėl vertybių ugdymas iškyla kaip nuolatinis reikalavimas, kurį sukelia šiuolaikiškumo kultūra, dėl kurios skubiai reikia švietimo orientuoto į moralinių vertybių mokymą.

Šiuo metu daugumos valstybių narių mokymo programose aplinkos tvarumo, įskaitant biologinę įvairovę, temos nagrinėjamos neišsamiai ir nevisapusiškai.

Daug švietimo specialistų Europoje jau aktyviai moko ar nori mokytis, siekdami aplinkos tvarumo. Kita vertus, nemažai jų teigia, kad jiems trūksta patirties ir kvalifikacijos, ypač dėl tarpdalykiškumo, aktyvių pedagogikos metodų taikymo ir temos sudėtingumo (prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0011>>).

Kaip ugdyti jaunąjį verslininką, kuris, kurdamas ateities verslą, jau būtų apmąstęs visus aplinkosaugos, socialinės atsakomybės ir ekonominės pusiausvyros aspektus. Kaip šį klausimą galėtų padėti spręsti Lietuvos švietimo institucijose veikiančios IB?

Tuo tikslu ir buvo pradėtas vykdyti LIBA inicijuotas užsakomasis tyrimas „Aplinkos tvarumo principų diegimo galimybės Lietuvos imitacinėse bendrovėse“. 2024 m. sausio – vasario mėn. sudarytas klausimynas – unikalus tyrimo instrumentas, kuriuo kovo – lapkričio mėn. buvo apklausiami IB vadovai ir IB praktikantai.

2. Darnaus vystymosi tikslų ir aplinkos tvarumo principų sąveikos analizė IB

Imitacinė bendrovė yra praktinio mokymo priemonė ir vieta jos praktikantams dirbti ir mokytis. Jai vadovaujama, kaip tikrai verslo įmonei su realia jos verslo vystymo tvarka, produktais ir paslaugomis, naudojant visus dokumentus, procedūras ir programas, kurių reikia norint valdyti verslą, laikantis nacionalinių ekonomikos taisyklių ir teisės aktų, tačiau nenaudojant realių pinigų ir prekių. Taip lavinami įgūdžiai, kuriuos turėdami praktikantai įgyja daugiau galimybių įsidarbinti. IB gali būti suformuota beveik visų rūšių verslui plėtoti: nuo didmeninės iki mažmeninės prekybos, paslaugų teikimo, įvairių produktų rinkodaros ir gamybos. Yra daug įvairiose srityse veikiančių pavyzdžių: informacinių technologijų ir elektronikos, bankininkystės ir mados, reklamos ir turizmo, amatų ir t. t. srityse. Daugeliu atvejų jos taikosi prie vietos rinkos poreikių ir ieško realių verslo rėmėjų arba partnerinių įmonių. IB tikslas – suteikti praktikantams verslo žinių, formuoti ir įtvirtinti verslo įgūdžius, sudarant sąlygas teorines žinias taikyti praktiškai, prekiaujant tarpusavyje per LIBA tinklą Lietuvoje (vienija apie 19 bendrovių) ir PEN WORLDWIDE International asociaciją visame pasaulyje (vienija apie 7000 bendrovių). Atliekant praktiką IB, praktikantams yra puiki galimybė išbandyti tikrą verslą, įvertinti individualų ir komandinį darbą.

Pasak (Stonienė ir kiti, 2021) IB praktikantai yra studentai, mokiniai ar suaugusieji, siekiantys įgyti ir tobulinti praktinius verslumo, socialinius, techninius ir profesinius įgūdžius.

IB vadovas – tai pedagogas, kuris vadovauja IB. Dažniausiai Lietuvos IB dirba vienas vadovas, konsultuojantis praktikantus visų verslo procedūrų klausimais. IB vadovas susiduria su daugybe specifinių reikalavimų, nes užduotis ir problemas tiek vadovams, tiek praktikantams pateikia labai įvairi Lietuvos bei tarptautinė verslo praktinio mokymo firmų rinka (IB tiekėjai ir klientai), verslo praktinio mokymo firmų centras, socialiniai partneriai, PEN WORLDWIDE International asociacija, apibrėžusi IB tinklui vienodus tarptautinius IB kokybės standartus, programinės įrangos paketus ir kitas paslaugas. IB rinka yra dinamiška, tad ir gaunamos užduotys bei problemos nuolat keičiasi. Todėl ir IB vadovo vaidmuo yra įvairialypis ir dažnai apibūdinamas kaip konsultanto, patarėjo, instruktoriaus, eksperto, režisieriaus, repetitoriaus ar organizatoriaus.

Lietuvos imitacinių bendrovių asociacijos veikla apima daug dalyvių, turinčių skirtingos patirties ir susiduriančių su įvairiomis problemomis.

LIBA tikslas – suburti Lietuvos Respublikoje veikiančias institucijas, kuriose veikia imitacinės bendrovės, šių bendrovių vadovus, pedagogus ir praktikantus, dirbančius ar dirbusius jose, rėmėjus ir socialinius partnerius, kitus fizinius bei juridinius asmenis siekiant:

- tobulinti IB modelį pagal tikslinių grupių (praktikantų, pedagogų ar kitų) poreikius;
- skatinti kiekybinę ir kokybinę IB tinklo plėtrą Lietuvoje;
- atviros, sąžiningos, vieningos, atsakingos, pagarbios ir abipusiai naudingos Lietuvos Asociacijos narių ir visų suinteresuotų organizacijų partnerystės.

Siekiant aplinkos tvarumo principų integravimo į IB veiklas, LIBA pateikė užsakymą Klaipėdos valstybinei kolegijai atlikti tyrimą „Aplinkos tvarumo principų diegimo galimybės IB veikloje“. Tyrimui atlikti pasirinktas kiekybinio tyrimo metodas – internetinė apklausa. Pasak (Levi ir kiti, 2022), internetinė apklausa tampa vis populiarešniu ir nebrangiu būdu atlikti kiekybinius tyrimus, leidžiančius tyrėjams greitai pasiekti didelę ir geografiškai skirtingą auditoriją.

Pagal asociacijos pateiktą techninę užduotį turėjo būti apklausiami ne mažiau nei 70 proc. Lietuvos tinklo imitacinėse bendrovėse dirbančių vadovų ir penkis kartus daugiau praktikantų, kurie jau yra dirbę

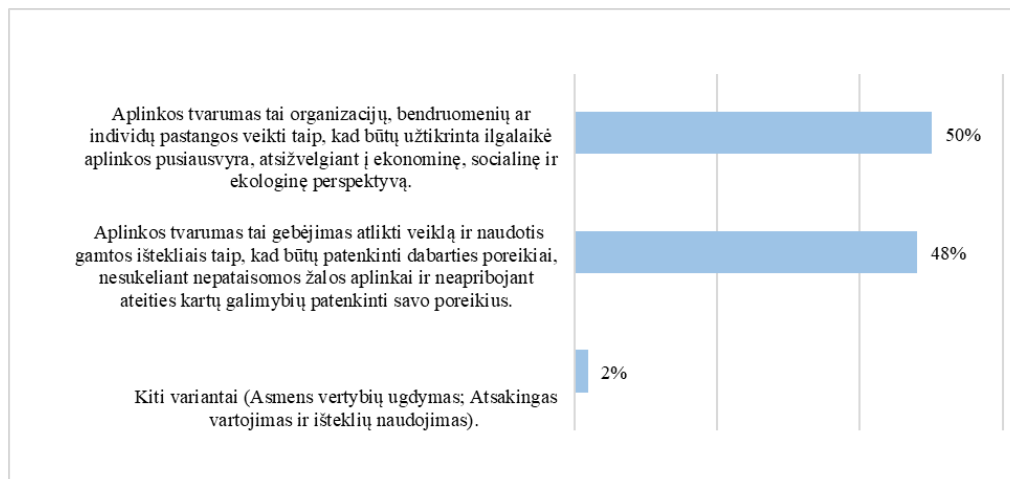
IB arba dirbantys tyrimo laikotarpiu. Šiuo metu Lietuvoje veikia 19 imitacinių bendrovių (70 proc. sudaro 14 imitacinių bendrovių vadovų). Tyrimo metu buvo numatyta apklausti ne mažiau, kaip 14 IB vadovų ir penkis kartus daugiau praktikantų, t. y. ne mažiau, kaip 70.

Tyrimas buvo vykdomas 2024 metais. Pirmiausia buvo atlikta teisinės ir mokslinės literatūros analizė ir tuo pagrindu parengtas unikalus tyrimo instrumentas – klausimynas, tyrimo metodika, tyrimo atlikimo kalendorius. Tyrimo klausimynas buvo sudarytas iš trijų dalių: pirmoje dalyje – demografinės charakteristikos, antroje – IB patirtys aplinkos tvarumo principų diegime, o trečioje – aplinkos tvarumo principų įgyvendinimo galimybės IB veikoje. Vykdam apklausą 2024 m. pradžioje klausimynas patalpintas į internetinį apklausos tinklapį (www.apklausa.lt) ir respondentams išsiųstas kvietimas – prašymas dėl dalyvavimo tyrime. Prašymai buvo siunčiami visiems IB vadovams, o pastarieji jais dalinosi su savo IB praktikantais. Atsakymus gavome iš 16 vadovų ir 105 praktikantų. 2024 m. rudenį buvo analizuojami tyrimo rezultatai, parengta tyrimo ataskaita.

Tyrimo metu buvo laikomasi tyrimo etikos principų: apsaugos, slaptumo (anonimiškumo ir konfidencialumo), geranoriškumo, universalumo, reikšmingumo, pagarbos asmens orumui, teisingumo bei teisės gauti tikslią informaciją (Bitinas ir kiti, 2008; Kardelis 2009).

Tyrimo duomenų grafinė analizė atlikta naudojantis Anketa.lt surinktais duomenimis bei *Ms Excel* skaičiuokle.

Tyrimo metu buvo siekta išsiaiškinti, kaip respondentai supranta sąvoką aplinkos tvarumas? (2 pav.).

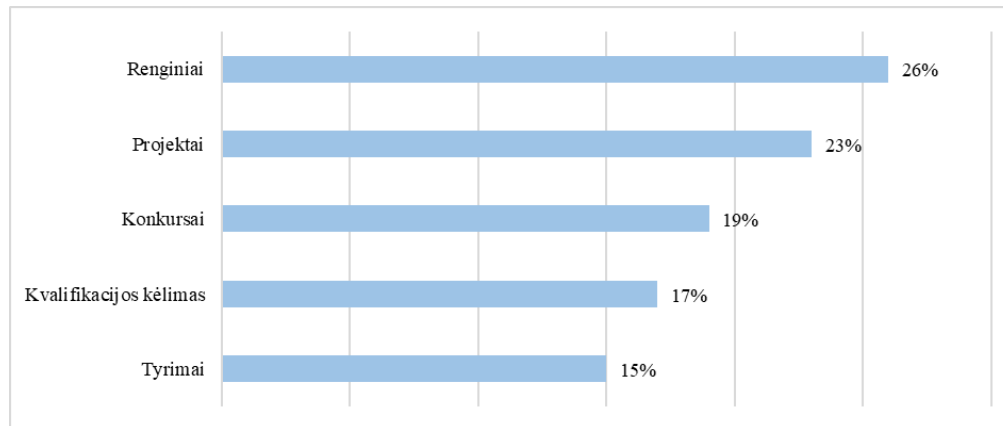

2 pav. Aplinkos tvarumo sąvokos supratimas

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2024

Dauguma respondentų (50 proc.) aplinkos tvarumo sąvoką apibrėžia kaip organizacijų, bendruomenių ar individų pastangas veikti taip, kad būtų užtikrinta ilgalaikė aplinkos pusiausvyra, atsižvelgiant į ekonominę, socialinę ir ekologinę perspektyvą, siekiant subalansuoti visus tris aspektus. Nemaža dalis respondentų (48 proc.) aplinkos tvarumas siejamas su gebėjimu atlikti veiklą ir naudotis gamtos ištekliais taip, kad būtų patenkinti dabarties poreikiai, nesukeliant nepataisomos žalos aplinkai ir neapribojant ateities kartų galimybių patenkinti savo poreikius. Prie kitų variantų respondentai nurodė, kad tvarumo sąvoka turėtų būti siejama su asmens vertybių ugdymu ir atsakingu vartojimu bei išteklių naudojimą, pabrėžiant individualių veiksmų svarbą aplinkos tvarumui. Apibendrinant galima teigti, kad aplinkos tvarumas gali būti suvokiamas įvairiais būdais, tačiau svarbiausia yra pusiausvyra tarp dabartinių poreikių ir ateities kartų galimybių. Respondentai dažniausiai pasirinko pirmuosius du variantus, kurie apima ilgalaikės aplinkos pusiausvyros užtikrinimą bei gebėjimą naudotis ištekliais be nepataisomos žalos. Tik nedidelė dalis respondentų pasirinko kitus variantus, pabrėžiančius asmeninių vertybių ir atsakingo vartojimo svarbą.

Sekančiu klausimu respondentų buvo paprašyta, kad pažymėtų savo IB patirtį aplinkos tvarumo srityse (buvo galimi keli atsakymo variantai) (3 pav.). Pateiktame paveiksle pateikiama informacija apie imitacinių bendrovių (IB) patirtį aplinkos tvarumo srityse. 3 paveiksle nurodoma kokiomis veiklomis IB dažniausiai užsiima tvarumo srityje, ir kiek procentų respondentų dalyvavo kiekvienoje veikloje.

3 pav. IB patirtis aplinkos tvarumo srityse

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2024

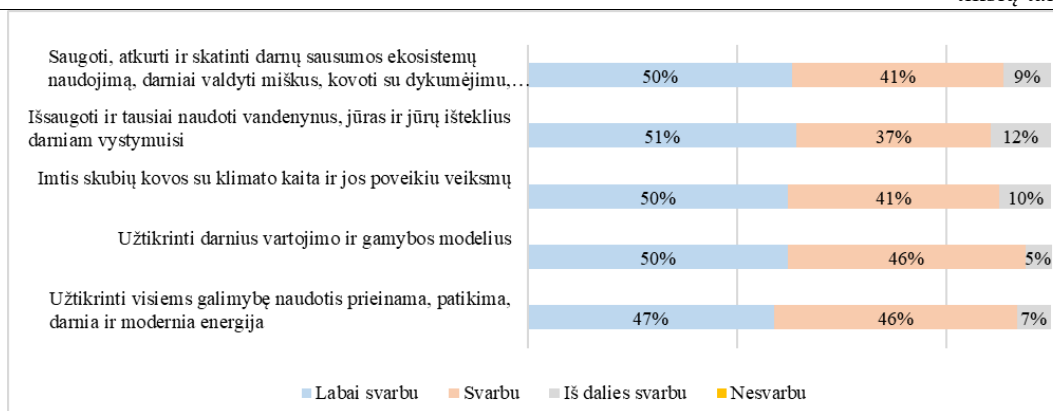
3 paveiksle matome, kad 26 proc. respondentų dalyvavo renginiuose, susijusiuose su aplinkos tvarumu. 23 proc. respondentų nurodė, kad dalyvauja projektuose, kurie yra susiję su aplinkos tvarumu. Manytina, kad aktyvesnis dalyvavimas projektuose galėtų būti kaip ilgalaikės iniciatyvos, skirtos tvarumo problemoms spręsti arba naujoms tvarumo idėjoms įgyvendinti. 19 proc. respondentų dalyvavo konkursuose, susijusiuose su aplinkos tvarumu. Galima daryti prielaidą, kad aktyvesnis dalyvavimas konkursuose taip pat galėtų skatinti inovatyvius sprendimus tvarumo srityje. 17 proc. respondentų nurodė, kad jie dalyvavo kvalifikacijos kėlimo veiklose, kurios buvo susijusios su aplinkos tvarumu. Mažiausia dalis respondentų (15 proc.) dalyvavo tyrimuose, susijusiuose su aplinkos tvarumu.

Apibendrinant galima teigti, kad renginiai ir projektai yra populiariausios veiklos, susijusios su aplinkos tvarumu imitacinėse bendrovėse. Tai gali rodyti, kad renginiai ir projektai yra lengviau prieinami arba labiau vertinami kaip efektyvios priemonės tvarumo principams įgyvendinti.

Kvalifikacijos kėlimas ir tyrimai taip pat yra svarbios veiklos, tačiau jose dalyvauja mažesnė dalis respondentų. Siekiant gilintis ir kurti inovatyvius sprendimus aplinkos tvarumo srityje, būtina nuolat kelti kvalifikaciją ir aktyviai dalyvauti tiriamojoje veikloje.

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kaip respondentai vertina Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslus svarbiausius IB veiklai, kurie yra orientuoti į aplinkos tvarumą (4 pav.)?

4 paveiksle pateikiama informacija apie tai, kokie svarbiausi Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslai, susiję su aplinkos tvarumu, yra imitacinėms bendrovėms. Paveikslas parodo, kokių laipsniu įvairūs aplinkos tvarumo tikslai yra laikomi svarbiais IB veiklai. Matome, kad visi penki aplinkos tvarumo tikslai yra laikomi svarbiais arba labai svarbiais daugumai respondentų. Nė vienas tikslas nėra vertinamas kaip nesvarbus. Svarbiausiais tikslais laikomi tie, kurie susiję su vandenynų išteklių tausojimu (51 proc. labai svarbu), taip pat sausumos ekosistemų apsauga ir skubiais veiksmais kovai su klimato kaita (abu po 50 proc. labai svarbu). Tikslas užtikrinti visiems prieinamą, patikimą, darniai naudojamą ir modernią energiją yra svarbus 47 proc. respondentų (labai svarbu) ir 46 proc. respondentų (svarbu).

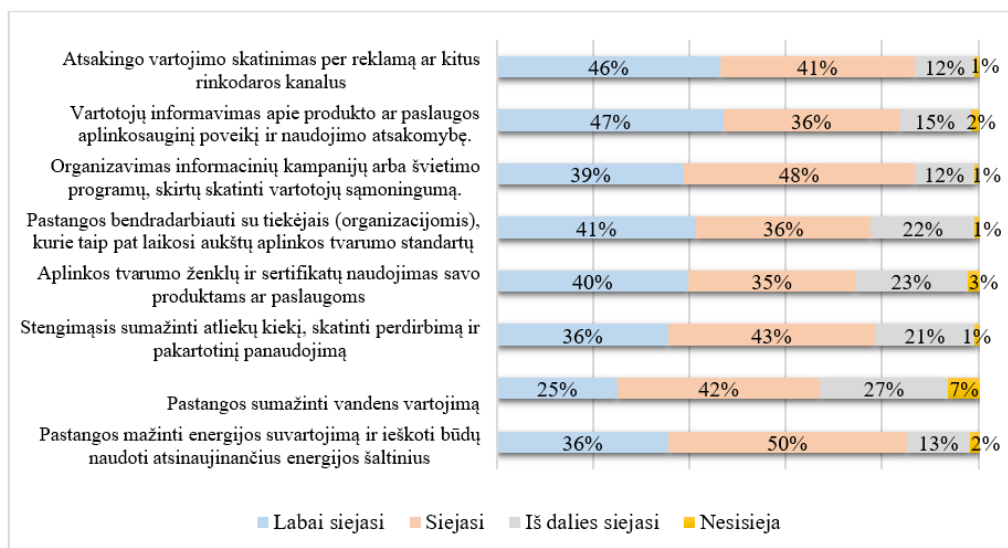

4 pav. Respondentų nuomonė apie Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslus svarbiausius IB veiklai

Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2024

Apibendrinant galima teigti, kad imitacinės bendrovės vertina aplinkos tvarumo tikslus kaip itin svarbius savo veiklai. Dauguma respondentų pabrėžia sausumos ekosistemų ir vandenynų išteklių tausojimo, skubių veiksmų klimato kaitai, bei tvarių vartojimo ir gamybos modelių svarbą. Taip pat akcentuojama prieinamos ir patikimos energijos svarba.

Sekančiu klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, kokie aplinkos tvarumo aspektai labiausiai sietini su IB veikla? 5 paveiksle pateikiama informacija apie tai, kaip imitacinių bendrovių veikla yra susijusi su įvairiais aplinkos tvarumo aspektais? Paveikslas parodo respondentų nuomones apie kiekvieno aspekto sąsają su jų veikla, suskirstytą į penkias kategorijas: „Labai siejasi“, „Siejasi“, „Iš dalies siejasi“, „Nesiseja“.

5 pav. Aplinkos tvarumo aspektai labiausiai sietini su IB veikla

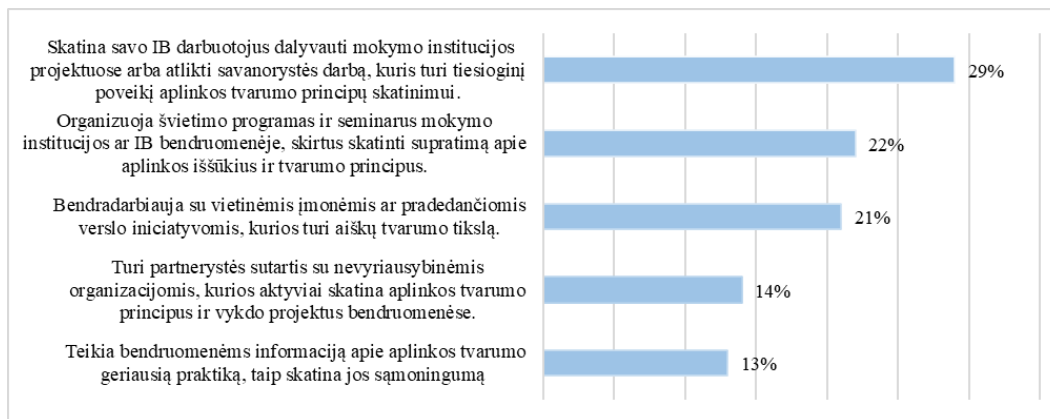
Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2024

Respondentų atsakymuose labai siejami aspektai pažymėti, kaip „atsakingo vartojimo skatinimas per reklamą ar kitus rinkodaros kanalus“. Šis aspektas labiausiai siejasi su IB veikla, kurį pasirinko 46 proc. apklaustųjų, o „vartotojų informavimas apie produkto ar paslaugos aplinkosauginį poveikį ir naudojimo atsakomybę“, kaip labai svarbų aspektą nurodė 47 proc. respondentų. Aspektą „organizavimas informacinių kampanijų arba švietimo programų, skirtų skatinti vartotojų sąmoningumą“ pažymėjo,

kaip svarbų 39 proc. respondentų ir aspektas „pastangos bendradarbiauti su tiekėjais, kurie laikosi aplinkos tvarumo standartų“ svarbus yra 41 proc. respondentų. Iš dalies siejami aspektai pažymėti, kaip „pastangos sumažinti vandens vartojimą“ nurodė 27 proc. respondentų, tačiau 25 proc. nurodė, kad „pastangos sumažinti vandens vartojimą“ yra labai svarbus aplinkos tvarumo aspektas. Kaip labai sietiną su IB veikla aplinkos tvarumo aspektą „pastangos sumažinti energijos suvartojimą ir naudoti atsinaujinančius energijos šaltinius“ nurodė 36 proc. respondentų.

Apibendrinant galima teigti, kad dauguma aplinkos tvarumo aspektų yra svarbūs IB veiklai, didelį dėmesį skiriant atsakingo vartojimo skatinimui, vartotojų informavimui, bendradarbiavimui su tiekėjais ir atliekų mažinimui. Vis dėlto, mažesnis dėmesys skiriamas vandens ir energijos vartojimo mažinimui, nors jie taip pat yra svarbūs aplinkos tvarumo aspektai.

Tyrimo metu respondentų buvo paklausta, kaip Jūsų IB bendradarbiauja su vietinėmis bendruomenėmis ar kitomis suinteresuotosiomis šalimis siekdami skatinti aplinkos tvarumo principus? (buvo galimi keli atsakymo variantai) 6 paveikslas iliustruoja, kaip imitacinės bendrovės (IB) bendradarbiauja su vietinėmis bendruomenėmis ar kitomis suinteresuotosiomis šalimis siekdamas skatinti aplinkos tvarumo principus. Paveikslo duomenys parodo įvairių veiklų procentinį pasiskirstymą tarp respondentų.

6 pav. IB bendradarbiavimas su vietinėmis bendruomenėmis ar kitomis suinteresuotosiomis šalimis, siekiant skatinti aplinkos tvarumo principus

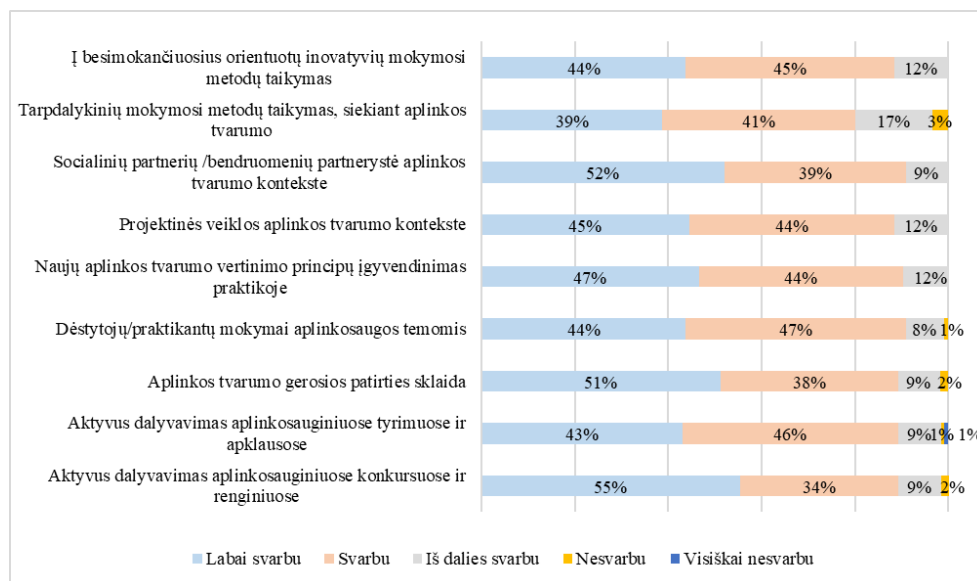
Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2024

IB bendradarbiavimas su vietinėmis bendruomenėmis ar kitomis suinteresuotosiomis šalimis, siekiant skatinti aplinkos tvarumo principus, kurie skatina savo IB darbuotojus dalyvauti mokymo institucijos projektuose arba atlikti savanorystės darbą, kuris turi tiesioginį poveikį aplinkos tvarumo principų skatinimui, pažymėjo 29 proc. respondentų. Kad mokymo institucijos ar imitacinės bendrovės bendruomenėje organizuoja švietimo programas ir seminarus, skirtus skatinti supratimą apie aplinkos iššūkius ir tvarumo principus, nurodė 22 proc. respondentų. Bendradarbiauja su vietinėmis įmonėmis ar pradedančiomis verslo iniciatyvomis, kurios turi aiškų tvarumo tikslą pažymėjo 21 proc. respondentų. Turintys partnerystės sutartis su nevyriausybinėmis organizacijomis, kurios aktyviai skatina aplinkos tvarumo principus ir vykdo projektus bendruomenėse, nurodė 14 proc. respondentų. 13 proc. respondentų pažymėjo, kad informacijos teikimas bendruomenėms apie aplinkos tvarumo geriausią praktiką, skatintų jos sąmoningumą.

Apibendrinant galima teigti, kad IB daugiausiai dėmesio skiria savo darbuotojų įtraukimui į tvarumo projektus ir savanorystės veiklas, kurios turi tiesioginį poveikį aplinkos tvarumo principų skatinimui. Taip pat svarbios veiklos sritys yra švietimo programų ir seminarų organizavimas bei bendradarbiavimas su vietinėmis įmonėmis ar pradedančiomis verslo iniciatyvomis, turinčiomis tvarumo tikslus. Mažiau dėmesio skiriama bendruomenės informavimui apie aplinkos tvarumo geriausią praktiką ir partnerystėms

su nevyriausybinėmis organizacijomis, nors šios veiklos taip pat yra svarbios tvarumo skatinimui. Todėl būtina aktyviau dalintis savo patirtimi ir skleisti informaciją per žiniasklaidą, socialinius tinklus ar organizuojant susitikimus su socialiniais partneriais.

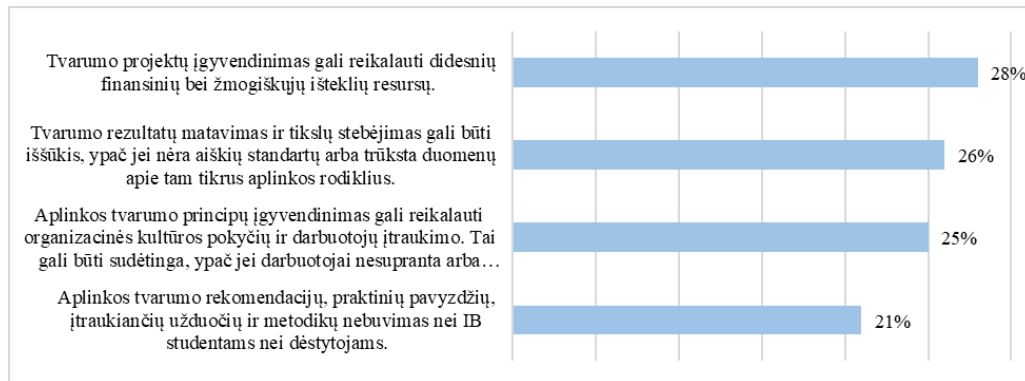
Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kokių iniciatyvų reikėtų imtis siekiant aplinkos tvarumo sąmoningumo didinimo IB veikloje? Pateiktas vertinimas nurodo įvairių iniciatyvų svarbą, siekiant aplinkos tvarumo sąmoningumo didinimą imitacinės bendrovės veikloje. Respondentai įvertino šias iniciatyvas pagal jų svarbą, pateikdami savo atsakymus penkiais lygiais: „Labai svarbu“, „Svarbu“, „Iš dalies svarbu“, „Nesvarbu“ ir „Visiškai nesvarbu“ (7 pav.).

7 pav. Iniciatyvos, kurių reikėtų imtis siekiant aplinkos tvarumo sąmoningumo didinimo IB veikloje (Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2024)

Tyrimas atskleidė, kad dauguma respondentų teikia svarbą aktyviam dalyvavimui aplinkosauginiuose konkursuose ir renginiuose bei socialinių partnerių/bendruomenių partnerystėms. Taip pat svarbios iniciatyvos yra aplinkos tvarumo gerosios patirties sklaida, naujų aplinkos tvarumo principų įgyvendinimas ir projektinės veiklos aplinkos tvarumo kontekste. Mažiau svarbu atrodo tarpdisciplininių mokymosi metodų taikymas, nors ir šis aspektas yra vertinamas teigiamai didžiosios dalies respondentų.

Sekančiu klausimu respondentų buvo paprašyta, kad pažymėtų, kokie pagrindiniai iššūkiai ar kliūtys kyla jų IB, diegiant arba norint pritaikyti aplinkos tvarumo principus? (buvo galimi keli atsakymo variantai). 8 paveiksle pateikti keturi iššūkiai ir jų svarbos pasiskirstymas procentais.

8 pav. Pagrindiniai IB iššūkiai arba kliūtys, kylančios diegiant arba norint pritaikyti aplinkos tvarumo principus (Šaltinis: sudaryta autorių pagal tyrimo duomenis, 2024)

Didžioji dalis 28 proc. respondentų nurodė, kad finansinių ir žmogiškųjų išteklių resursų trūkumai yra pagrindinis iššūkis įgyvendinant tvarumo projektus IB veikloje. Antras pagal svarbą iššūkis (26 proc.) buvo siejamas su tvarumo rezultatų matavimu ir tikslų stebėjimu. Tai gali būti sudėtinga dėl aiškių standartų nebuvimo arba duomenų trūkumo. Organizacinės kultūros keitimas ir darbuotojų įtraukimas taip pat yra reikšmingas iššūkis, kurį paminėjo ketvirtadalis (25 proc.) respondentų. Tai reikalauja pastangų, kad būtų užtikrintas darbuotojų įsitraukimas į tvarumo iniciatyvas. 21 proc. respondentų nurodė, kad trūksta aiškių rekomendacijų, praktinių pavyzdžių ir metodikų, kurios galėtų padėti IB vadovams ir praktikantams įgyvendinti aplinkos tvarumo principus. Tai yra mažiausiai svarbus iš keturių pagrindinių iššūkių, tačiau vis tiek reikšmingas, reikalaujantis naujos metodikos ir praktinių užduočių kūrimo.

Apibendrinant, galima teigti, kad IB veikla yra orientuota į aplinkos tvarumo principų integravimą, ypač atsakingo vartojimo skatinimą, vartotojų informavimą, tiekėjų įtraukimą ir atliekų mažinimą. Tačiau nustatyta, kad vandens ir energijos vartojimo mažinimui skiriama mažiau dėmesio, nepaisant to, kad šie aspektai taip pat yra esminiai siekiant tvarumo tikslų.

Bendradarbiaudamos su vietinėmis bendruomenėmis, IB daugiausia dėmesio skiria darbuotojų įsitraukimui į tvarumo projektus ir savanorišką veiklą, taip pat organizuoja švietimo programas ir bendradarbiauja su vietos įmonėmis. Vis dėlto mažiau dėmesio skiriama bendruomenės informavimui ir partnerystėms su nevyriausybinėmis organizacijomis, kurios taip pat yra svarbios tvarumo skatinimui. Pagrindinės kliūtys, trukdančios siekti tvarumo, apima finansinių ir žmogiškųjų išteklių trūkumą bei poreikį sukurti aiškius įgyvendinimo standartus ir metodikas.

Siekiant sėkmingai įgyvendinti aplinkos tvarumo principų integracijos koncepciją imitacinėse bendrovėse, būtina taikyti kompleksines ir nuoseklias priemones. Remiantis tyrimo rezultatais, rekomenduojamas veiksmų planas su konkrečiomis strategijomis:

- **Stiprinti mokymus ir švietimą:** Organizuoti nuolatinius mokymus tiek IB vadovams, tiek praktikantams, siekiant didinti jų žinias ir supratimą apie tvarumą; kurti edukacines medžiagas (pvz., vaizdo įrašus, plakatus, metodines korteles); įtraukti tvarumo temas visose IB skyrių veiklose.
- **Gerinti vidinę komunikaciją:** Sukurti efektyvias komunikacijos priemones, kurios padėtų skleisti informaciją apie tvarumo tikslus ir pasiekimus visoje organizacijoje; kurti ir skelbti informacines kampanijas apie IB tvarumo veiklas (naudojant socialinius tinklus, standus, pranešimus spaudai); rengti ataskaitas ar pristatymus apie tvarumo pasiekimus (kartą per pusmetį ar mokslo metus); skatinti darbuotojus ir praktikantus siūlyti idėjas, vykdyti „žaliąsias“ iniciatyvas.

- **Skatinti IB vadovų ir praktikantų įsitraukimą:** Įtraukti IB vadovus ir praktikantus į tvarumo iniciatyvas, skatinti jų aktyvų dalyvavimą ir idėjų teikimą renginiuose, mugėse, parodose ir projektinėse veiklose.
- **Ieškoti papildomų finansinių ir partnerystės galimybių:** Siekiant užtikrinti ilgalaikį aplinkos tvarumo iniciatyvų finansavimą ir veiksmingumą, rekomenduojama IB ir jų institucijoms aktyviai ieškoti tiek viešojo sektoriaus paramos, tiek bendradarbiavimo galimybių su tvarumą skatinančiomis organizacijomis ir privačiais investuotojais.
- **Plėtoti bendruomenės informavimo ir edukacijos programas:** Nustatyta, kad bendruomenės informavimui apie aplinkos tvarumo praktiką ir partnerystės su nevyriausybinėmis organizacijomis skiriama mažiau dėmesio, nors tai gali stiprinti ilgalaikį poveikį. Siūloma padidinti dėmesį informacijos sklaidai, bendruomenių įtraukimui į tvarumo projektus ir bendradarbiavimui su suinteresuotomis organizacijomis, kad būtų sustiprintas poveikis visuomenei.

Šios rekomendacijos sudaro pagrindą imitacinėms bendrovėms ne tik įvertinti esamą padėtį, bet ir imtis kryptingų veiksmų, leidžiančių efektyviau integruoti aplinkos tvarumo principus į savo veiklą bei prisidėti prie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo.

Išvados

1. Išanalizavus mokslinę literatūrą ir teisinį reglamentavimą, identifikuoti esminiai darnaus vystymosi tikslų parametrai, taikytini aplinkos tvarumo principų diegime, akcentuojant tvarumo svarbą socialinei, ekonominei ir ekologinei pusiausvyrai. Tvarumo principai užtikrina ribotų išteklių tausojimą, ekonomikos stabilumą ir socialinę gerovę. 2015 m. Jungtinių Tautų darbotvarkė iki 2030 m. apima 17 tikslų, įskaitant kovą su klimato kaita, tvarų vartojimą ir gamybą. Europos Tarybos rekomendacijose pabrėžiama švietimo svarba skatinant tvarumą, ugdam žinias ir įgūdžius. Tačiau švietimo sektorius susiduria su iššūkiais, tokiais kaip patirties trūkumas ir riboti ištekliai.
2. Aplinkos tvarumo principų taikymas IB reikalauja, kad praktikantai ugdytų praktinius įgūdžius, formuotų kritinį mąstymą ir prisidėtų prie tvaresnio gyvenimo bei visuomenės pokyčių. Atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad imitacinės bendrovės aktyviai orientuojasi į aplinkos tvarumo principų integravimą, tačiau nustatyta, kad mažesnis dėmesys skiriamas vandens ir energijos vartojimo mažinimui, taip pat bendruomenės informavimui ir bendradarbiavimui su nevyriausybinėmis organizacijomis, nors šios sritys yra ne mažiau svarbios tvarumo tikslų siekimui. Tyrimas taip pat išryškino pagrindines kliūtis, trukdančias veiksmingai įgyvendinti tvarumo principus, tarp kurių išsiskiria finansinių ir žmogiškųjų išteklių trūkumas bei aiškių įgyvendinimo standartų ir metodikų nebuvimas.
3. Tyrimas patvirtino, kad aplinkos tvarumo principų integracijos koncepcija imitacinėse bendrovėse yra realiai įgyvendinama, remiantis rekomenduojamu veiksmų planu: stiprinti mokymus ir švietimą, gerinti vidinę komunikaciją, skatinti IB vadovų ir praktikantų įsitraukimą, ieškoti papildomų finansinių ir partnerystės galimybių, plėtoti bendruomenės informavimo ir edukacijos programas. Toks koncepcijos įgyvendinimo planas bei numatomos strategijos padėtų sėkmingai diegti aplinkos tvarumo principus ir užtikrintų darnaus vystymosi tikslų plėtrą.

Literatūros sąrašas

1. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydzūnaitė, V. (2008). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Kronta, Vilnius.
2. Cormican, K., Meng, C., Sampaio, S., Wu, Q. (2021). *Towards sustainable knowledge sharing practices: an analysis of organizational level enablers*. Sustainability, 13(23), 12934. Prieiga per internetą: <<https://doi.org/10.3390/su132312934>>. (Internetinis tinklalapis).
3. Europos Komisijos Komunikatas ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas, Briuselis, 2015 12 02 . Prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEXproc.3A52015DC0614>>. (Internetinis tinklalapis).
4. Doppelt, B. (2010). *Pokyčių vedimas tvarumo link. Pokyčių valdymo vadovas verslui, vyriausybei ir pilietinei visuomenei, 2-asis leidimas*. „Greenleaf Pub.“: Šefildas.
5. Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkė. *Tvaraus vystymosi sritys pasaulinėje darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m.* Šaltinis: Prieiga per internetą: <<https://ltaid.urm.lt/lietuvos-vystomasis-bendradarbiavimas/daugiasalis-bendradarbiavimas/jt-darnaus-vystymosi-darbotvarke/10>>. (Internetinis tinklalapis).
6. Jančius, R. Gavenauskas, A. (2021) *Ekologinės etikos ir švietimo reikšmė ugdomajame procese darnaus vystymosi kontekste. The importance of ecological ethics and education in the training process in the context of sustainable development*. Iššūkiai ir socialinė atsakomybė versle: tarptautinės mokslinės-praktinės konferencijos pranešimų medžiaga = Challenges and social responsibility in business: international applied research conference proceedings. Kaunas: Kolpingo kolegija. Prieiga per internetą: <<https://www.kolpingokolegija.lt/wp-content/uploads/2021/08/Challenges-and-Social-Responsibility-in-Business-2021.pdf>>. (Internetinis tinklalapis).
7. Jungtinių Tautų rezoliucija „Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“, Generalinė Asamblėja 2015 09 25 (UNGA A/RES/70/1). Prieiga per internetą: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf>. (Internetinis tinklalapis).
8. Kardelis, K. (2009). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Judex, Kaunas.
9. Kioupi, V., Voulvoulis, N. (2019). *Education for sustainable development: a systemic framework for connecting the SDGs to educational outcomes*. Sustainability, 11(21), 6104.
10. Levi, R., Ridberg, R., Akers, M., & Seligman, H. (2022). *Survey fraud and the integrity of web-based survey research*. American Journal of Health Promotion, 36(1), 18-20.
11. Liu, Z., Yang, H. C., Shiao, Y. C. (2020). Investigation on Evaluation Framework of Elementary School Teaching Materials for Sustainable Development. Sustainability, 12, 1-19. Prieiga per internetą: <<https://www.mdpi.com/2071-1050/12/9/3736>>. (Internetinis tinklalapis).
12. Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl mokymosi siekiant aplinkos
13. Tvarumo. Prieiga per internetą: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9242-2022-INIT/lt/pdf> (Internetinis tinklalapis).
14. Petkevičiūtė, N., Balčiūnaitienė, A. (2018). Darnumo vystymas organizacijose: problemos ir iššūkiai. Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka, 20, 232 – 260. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2018~1539324499952/J.04~2018~1539324499952.pdf> (Straipsnis moksliniame žurnale).
15. Shutaleva, A., Nikonova, Z., Savchenko, I., Martyushev, N. (2020). Environmental Education for Sustainable Development in Russia. Sustainability, 12(18), 7742. . Prieiga per internetą: <<https://www.mdpi.com/2071-1050/12/18/7742/reprints>>. (Straipsnis moksliniame žurnale).
16. Stonienė A., Žvinienė V., Bačiulytė R. (2021) „Verslumo ugdymo imitacinėse bendrovėse efektyvumo didinimas, taikant integruotų dalykų dėstymo bei Blended – learning metodus” ataskaita. Prieiga per internetą: <<https://liba.lt/wp-content/uploads/2021/03/Tyrimo-ataskaita-2021m.pdf>>. (Internetinis tinklalapis).
17. Tarybos rekomendacija dėl mokymosi siekiant žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi, Liuksemburgas, 2022 06 16 2022/C 243/01. Prieiga per internetą: <<https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/d1257774-f5b2-11ec-b976-01aa75ed71a1/language-lt>>. (Internetinis tinklalapis).

18. Tarybos rekomendacija dėl mokymosi siekiant aplinkos tvarumo, Briuselis, 2022 01 Prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0011>>. (Internetinis tinklalapis).
19. Zhao, L., Gu, J., Abbas, J., Kirikkaleli, D., Yue, X. G. (2023). Does quality management system help organizations in achieving environmental innovation and sustainability goals? A structural analysis. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 36(1), 2484-2507. (Straipsnis moksliniame žurnale).

INTEGRATION OF ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY PRINCIPLES IN PRACTICE ENTERPRISES: ANALYSIS OF THE APPLICATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Adelė Stonienė, Vida Žvinienė

*Klaipėdos valstybinė kolegija/Higher Education Institution
1 Jaunystės str., Klaipėda*

Summary

This article examines the integration of environmental sustainability principles into practice enterprises, aiming to promote the goals of sustainable development. The objective of the study was to develop and empirically validate the implementation of these principles in practice enterprises through literature analysis, a review of the legal framework, quantitative research, and statistical data analysis.

An analysis of academic literature and legal regulations identified key parameters of the Sustainable Development Goals applicable to the implementation of environmental sustainability principles, emphasizing their importance for social, economic, and ecological balance. Sustainability principles help ensure the conservation of limited resources, economic stability, and social well-being. The United Nations 2030 Agenda, adopted in 2015, includes 17 goals, such as combating climate change and promoting sustainable consumption and production. The recommendations of the Council of Europe emphasize the role of education in promoting sustainability by developing knowledge and skills, although the education sector faces challenges such as a lack of experience and limited resources.

The results of the study showed that practice enterprises are actively focusing on integrating environmental sustainability principles, particularly in areas such as promoting responsible consumption, informing consumers, involving suppliers, and reducing waste. The study also highlighted the main barriers hindering the effective implementation of sustainability principles, such as a lack of financial and human resources, as well as the absence of clear implementation standards and methodologies.

The key findings confirm that integrating environmental sustainability principles into practice enterprises is both possible and effective when practical measures are applied. These include developing action plans, consistent education, effective communication, active participant engagement, seeking funding and partnerships, and raising community awareness. These measures not only ensure the implementation of sustainability principles but also contribute to the advancement of the Sustainable Development Goals, both within organizations and at a broader societal level.

The practical significance of this study lies in its contribution to the development of clear guidelines and tools for practice enterprises aiming to implement environmental sustainability principles. It can also be applied to other organizations seeking to strengthen their sustainability strategies. This provides practical tools that can be used to achieve more efficient environmental resource management and the attainment of Sustainable Development Goals. Furthermore, the study emphasizes the importance of implementing sustainability principles at both educational and corporate levels, promoting critical thinking and active engagement in processes that also rely on community and non-governmental organization partnerships.

Key words: Sustainable Development Goals, environmental sustainability, Practice Enterprises, PE trainees, PE managers, social partners, Lithuanian Practice Enterprises Association.